

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

סדר נזיקין | מסכת עבודה זרה, דף ל"ב - ל"ח
פרשת מטות מסעי | כ"ד בתמוז - א' באב תשפ"ה (26-20 לילי 2025)

הלימוד מוקדש להצלחת חיילי צה"ל, השבת החטופים ורפואת הפצועים

אחינו כל בית ישראל
הנתונים בצרה ובשביה
העומדים בין בים ובין ביבשה
המקום ירחם עליהם
יוציאם מצרה לרוחה

ומאפלה לאורה
ומשעבוד לנאלה
השתא בענלא ובזמן קריב
ונאמר אמן

דף ל"ב: חידת החומץ

איה יתכן שאותו מאכל לפעמים מותר ולפעמים אסור?

רב יוסף אומר בתלמוד שאסור לקנות מנוכרי חומץ של שוכר, כי יש לחשוש שהוא עירב בתוכו שמרים של יוון, והרי יוון של נוכרים - אסור.

הוסיף על כך רב אשי: אם החומץ נמצא בחבית של המוכר הנוכרי - מותר לקנות ממנו, כי השמרים מקלקלים את החומץ, ומאחר שהחומץ נמצא בחבית זמן רב, לא ייח בה המוכר שמרים. רק אם המוכר נותן לו חומץ מכיל שבו הוא לא מניח את החומץ לזמן רב, אסור לקנות ממנו.

דף ל"ג: הנאדות החטופים

האמורא רב יצחק בר יוסף, שאל את חבריו בבית המדרש את השאלה הבאה: "היו ברשותי נאדות מעור, ונוכרי חטף אותם ממני בכוח, מילא אותם ביוון ואחרי שסים להשתמש בהם הוא החזיר לי אותם. השאלה שלי היא כזו: הרי יוון של נוכרים אסור בשתיה, ולכן ברור שאיני יכול להכניס יוון שלי לתוך הנאדות, כי הנאד ספוג ביוון של הנוכרי. האם יש אפשרות להקשיר את הנאדות?"

בין לומדי בית המדרש היה רבי ירמיה, והוא אמר לרב יצחק: כך הורה רבי אמי הלכה למעשה בדיקת במקרה כזה: יש למלא את הנאדות במים במשך שלושה ימים, ורבה הוסיף שבכל יום להחליף את המים. לאחר מכן פג טעמו של היוון וכבר אינו מורגש.

דף ל"ד: "גזרות" ו"תקנות"

הרמב"ם בהקדמה לפירוש המשנה מחלק את הדינים וההלכות שהם מדרבנן ל"גזרות" ול"תקנות".

"גזרות" הן הלכות שנקבעו כדי לשמור שלא יעברו על איסורי התורה, למשל, ההלכה הידועה שאסור בשבת להורות לנוכרי לבצע מלאכה, כי חז"ל חששו שבפעקבות כך היהודי עצמו יעשה גם מלאכה ויעבור על איסור תורה.

"תקנות" הן הלכות, מצוות ומנהגים שלא באו כתוספת למצווה מסוימת או לאיסור מסוים, אלא יש להן מטרה בפני עצמן, למשל: מצות הדלקת נרות חנוכה; פורים; תקנות הכתובה שכותב הבעל לאשתו ועוד.

מן התלמוד

סדר נזיקין, מסכת עבודה זרה דף ל"ג

בר עדי טייעא אנס הנחו זיקי מרב יצחק בר יוסף, רמא בהו חמרא ואהדרינהו ניהליה. אתא שאיל בי מדרשא. אמר ליה רבי ירמיה: כך הורה רבי אמי הלכה למעשה: ממולאן מים שלשה ימים ומוערן.

טיעא - ערבי
זיקי - נאדות

ואהדרינהו ניהליה - והחזיר לו את שלו

הסבר: ערבי בשם בר עדי לקח בכוח נאדות יין מרב יצחק בר יוסף, מילא בהם יין, ולאחר מכן החזיר לו אותם. הלך רב יצחק לבית המדרש לשאול מה דינם של הנאדות. אמר לו רבי ירמיה: אפשר למלא אותם מים במשך שלושה ימים ולשפוך אותם, וכך ייפלט טעם היין שנבלע בהם, והם יהיו מותרים בשימוש.

תפילה לשלום חיילי צה"ל:

מי שברך אבותינו
אברהם יצחק ויעקב,
הוא יברך את חיילי צבא ההגנה לישראל
ואנשי כוחות הבטחון,
העומדים על משמר ארצנו וערי אלהינו,
מגבול הלבנון ועד מדבר מצרים,
ומן הים הגדול עד לבוא הערבה
ובכל מקום שהם, ביבשה באויר ובים.
יתן יי את אויבינו הקמים עלינו
נגפים לפנייהם!
הקדוש ברוך הוא ישמר ויציל את חיילינו
מכל צרה וצוקה, ומכל נגע ומחלה,
וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם.
ידבר שונאיהם תחתיהם,
ויעטנם בכתר ישועה ובעטרת נצחון.
ויקים בהם הכתוב:
"כי יי אלהיהם ההלך עמכם,
להלחם לכם עם אויביכם להושיע אתכם".
ונאמר: "אמן".

"תלמוד ישראלי" פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי
המנוגש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר
לתרבות ומורשת ישראל.

זמני השבת במוקדי הפעילות בעולם:

ישראל י"ם:	ניו יורק:
כניסת שבת: 19:06	כניסת שבת: 19:58
יציאת שבת: 20:20	יציאת שבת: 21:05
ישראל ת"א:	גרמניה:
כניסת שבת: 19:21	כניסת שבת: 20:43
יציאת שבת: 20:23	יציאת שבת: 22:15

חברותא

★ | מן ההסטוריה

הספר הלבן

"הספר הלבן" הוא כינוי לדו"ח או מדריך רשמי שהוציאה ממשלת בריטניה ובו הוראות כיצד לפעול בנושא מסוים. בתקופת המנדט הבריטי בארץ ישראל, הוציאו השלטונות מספר ספרים לבנים שקבעו את היחס ליישוב היהודי בארץ, לקליטת עלייה ועוד. בשנת 1939 פורסם הספר הלבן של מקדונלד, בו נאמר שהבריטים מתכוונים להקים בארץ ישראל מדינה אחת ליהודים ולערבים, להגביל באופן חמור את עליית היהודים ואת רכישת הקרקעות מידי ערבים. המסמך עורר זעם רב בקרב היישוב היהודי בארץ, שראה בו בגידה והפרה של ההתחייבות בהצהרת בלפור להקים מדינה יהודית. הוא כונה "הספר השחור" ו"ספר המעל", ובעקבותיו התאחד היישוב היהודי למאבק בבריטים.

מפקדות ב'הגנה' מפגינות כנגד הספר הלבן, ירושלים 1939 (Wikipedia)

מתפללים

בשכונה אחת התרבו מאוד מקרי גניבת האופניים מהבתים, מחדרי המדרגות, מהחצרות, מהמקלטים ומכל המקומות שהאופניים היו בהם, ואפילו אלו שהיו קשורים היטב. למרות התלונות של תושבי השכונה למשטרה המצב לא השתפר. חבורת נערים בני 15-17 שאופניהם נגנבו שוב ושוב, החליטה להתארגן ולעשות בלילות תורנויות ומשמרות של מארבים לגנבי האופניים, כדי ללכדם ולהביא קץ לתופעה המתסכלת הזו. הדבר עורר דיון בין נערי השכונה.

מצד שני:

חלק מהנערים טענו שזה עלול להיות מסוכן, כי מי יודע מי הם אותם גנבים וכיצד הם יגיבו כשיתפסו אותם, ויכול להיות חלילה שאנשים ייפגעו. לכן עם כל עוגמת הנפש, על הנערים להניח למשטרה ולרשות המקומית לעשות את תפקידה ואל להם לקחת את העניין הזה על אחריותם.

מצד אחד:

חלק מהנערים טענו שהגיעו מים עד נפש, ואם המשטרה או גורמים אחרים לא עושים שום דבר, אז הם יתארגנו, יעשו מארבים ומשמרות, עד שיתפסו את הגנבים.

מה עתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה 'התפללתם' עליה אתם מזמינים לשתף אותנו ונפרסם אותה אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים וגם אתם תיכנסו להגרלה על פרסים שווים

♥ | על המפה

מוזיאון לח"י בתל אביב

מוזיאון לח"י נמצא ברחוב שטרן 8 בתל אביב, בדירה שבה נרצח אברהם שטרן המכונה "יאיר", מפקד הלח", בידי הקצין הבריטי מורטון. יאיר הסתתר אצל חבריו באותה דירה, ושם נתפס בידי השוטרים הבריטים ונורה למוות. בשנת 1963 רכשה האגודה להנצחת חללי הלח"י את הדירה, והקימה בה פינת זיכרון ליאיר. בהמשך רכשה האגודה את כל הבניין, ובשנת 1981 הוא הועבר למשרד הביטחון שהקים בו את מוזיאון הלח"י. במוזיאון מוצגים הרהיטים המקוריים של החדר בו נרצח יאיר, וכן חדר הנצחה ל-127 חללי לח"י ועולי הגרדום, ותערוכה על פעולות לח"י עם מיצגים שונים.

חדר יזכור במוזיאון (Wikipedia, חזרתי)

👤 | מי אני?

1. ארגון מחתרתי שפעל נגד הבריטים.
2. הוקם על ידי לוחמים שפרשו מהאצ"ל.
3. ראש הארגון הראשון היה אברהם "יאיר" שטרן.
4. עקרונותיו היו: גאולת הארץ, תקומת המלכות ותחיית האומה. ביצע פעולות רבות נגד בריטים וערבים.

„אצ"ל

חידה!

כתבו ליד כל אחד מהבאים אם הוא "גזרה" או "תקנה":

1. הדלקת נרות חנוכה

2. איסור מוקצה בשבת

3. אמירה לגוי בשבת

4. כתובה לאישה

5. תענית אסתר

התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:

- 1 מי הוא האיש שבציור?
- 2 באילו תפקידים ממלכתיים הוא כיהן?
- 3 סמל של איזה ארגון נמצא בתמונה הגדולה מאחוריו ואיך זה קשור אל הדמות?
- 4 איזה בית חולים בארץ נקרא על שמו?
- 5 התבוננו היטב בציור: יש בו פרט אחד שאיננו אפשרי - מהו?

מינהל החינוך הדתי,
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

חמץ של מושג

בא במחותרת

"בא במחותרת" הוא כינויו של גנב שפורץ לביתו של אדם בחשאי. הוא נקרא כך משום שדרכם של גנבים לחפור מנהרה (מחותרת) כדי לחדור לבית. התורה מתירה לבעל הבית להרוג את הגנב, מתוך הנחה שהגנב מתכוון להרוג את בעל הבית אם יעמוד בדרכו, ולכן דמו מותר. רק אם ברור שהגנב אינו מהווה סיכון לבעל הבית, אסור להרוג אותו.

5780

5778

5727

5708

5707

5699

5657

5323

5260

5258

4900

4800

4650

4260

510

2019 שנת סיום הש"ס
ללומדי הדף היומי

2017 70 שנה למדינה

1969 הרב אריה לזין

1967 מלחמת ששת הימים

1948 הקמת המדינה

1947 העצמאות

1939 שואה

1897 הרצל

רבי יוסף קארו

1500 העת החדשה

1492 גירוש ספרד

הרמב"ם

רש"י

רבי סעדיה גאון

ימי הביניים
תקופת הראשונים

דבר תורה

האדם רגיל לפעול את פעולותיו בעולם בעיקר על ידי מעשים. הוא בונה עם הידיים, הולך עם הרגליים, והדיבור משמש בדרך כלל לאמצעי תקשורת בין אנשים בלבד.

לעומת זאת, אצל הקב"ה הדברים הפוכים, שכן בדיבורו ברא את השמים ואת הארץ: "בדבר ה' שמים נעשו" ו"בעשרה מאמרות נברא העולם".

כדי שהאדם לא יטעה וימעיט בכוח הדיבור, וידע כי דיבורו יכול לפעול ולחולל דברים בעולם ובמציאות, מצווה התורה בפרשתנו את מצוות הנדרים בה דיבורו של האדם הוא זה שמחייבו ומקיים את הנדר. האדם נודר ומבלי כל עשייה ונגיעה, דיבורו הופך דבר לקדוש או אסור, וכך הוא נזכר עד כמה כוח ומשמעות יש למילים היוצאות מפיו.

שאלות חשובות

1. מה ההבדל בין גזרות לתקנות?
2. כיצד היו מכינים פעם גבינות?
3. מדוע אסרו לאכול בישולי נוכרים?

בין הפותרים נכונה תיער הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העלון עליו אתם עונים. *בפיקוח רואה חשבון

תשובות - הציור השבועי (עמ' 3)

1. יצחק שמיר.
2. יו"ר הכנסת, שר הביטחון, שר החוץ, שר הפנים, ראש הממשלה.
3. סמל של ארגון הלח"י, ששמיר היה אחד ממפקדיו.
4. בית החולים "אסף הרופא" נקרא עכשיו "המרכז הרפואי על שם יצחק שמיר".
5. על שולחנו מונח טלפון חכם עם סמל של פייסבוק. זה לא ייתכן כי טלפונים חכמים ופייסבוק החלו לאחר תקופתו.

תשובות - חידה (עמ' 3)

תשובות: תקנה, גזרה, גזרה, תקנה, תקנה

סדר זיקין | מסכת עבודה זרה דף ל"ה - ל"ח

דף ל"ה: ייצור גבינות

בדף זה נאמר שחז"ל גזרו שאסור לאכול גבינה שהוכנה על ידי נוכרי. הנימוק הוא דברי שמואל שאומר: "מפני שמעמידים אותה בעור קיבת נבלה".

מה הכוונה? לאחר מיתתם של בעלי חיים, יש להם שימוש רב. בשר - אוכלים, בעור תופרים גלים ומוצרים נוספים, וכן הלאה. בין היתר נהגו להשתמש בקיבה של עגל לייצור גבינה. לאחר מות העגל הוציאו את קיבתו, הניחו בתוכה חלב, ו**לאחר זמן-מה החלב הפך לגבינה. את זאת עשו מפני שבקיבה שלו ישנם מיצים מסוימים שמסייעים לחלב להפוך לגבינה.**

עכשיו מובן ביותר מדוע תיקנו חז"ל שאסור לאכול גבינה שהוכנה על ידי נוכרי - הקיבה שברשותו אסורה באכילה, שהרי העגל לא נשחט כדת, וכדין, והגבינה קיבלה טעם מהקיבה האסורה.

דף ל"ו: יין נסוף

יין נסוף אסור מן התורה בשתייה ובהנאה. יין נסוף הוא יין שעובדי עבודה זרה ניספו אותו לעבודה זרה.

חז"ל הוסיפו וגזרו שכל יין של נוכרי אסור. גזרה זו מכונה "סתם יינם". כלומר: יין "סתם", יין שלא ניספו אותו לעבודה זרה. עוד גזרו: אפילו יין של יהודי שנגע בו נוכרי - אסור, זאת כדי שיהודים לא ישתו יין עם נוכרים, יתערבו עמם ולבסוף יתחננו עמם.

אם כך, מדוע גזרו ש"סתם יינם" אסור גם בהנאה, לא מספיק שיגזרו שהוא אסור בשתייה? הרא"ש מסביר שמאחר שהנוכרים היו רגילים לנסוף כל יין שנגע בו, גזרו לאסור אותו גם בהנאה.

דף ל"ז: "בישולי נוכרים"

חכמים תיקנו שאסור לאכול מאכל שנוכרי בישל אותו, אפילו אם אִנחנו בטוחים שהמאכל הזה קשר ואין בו בשר נבלה או בשר וחלב, למשל.

תקנה זו תיקנו חכמים, כדי שהיהודים יתרחקו מהגויים ולא יתחברו אליהם. גם הדלקת האש תחת הסיר נחשבת כבישול. גם אם יהודים גרים במקום שאין שם נוכרים בכלל, ובמקרה הזדמן נוכרי ובישל משהו, גם אז חז"ל גזרו איסור זה בכל מקום.

דף ל"ח: גחלים ותפוחי אדמה

באחד הימים הגיעו פועלים נוכרים אל הבית כדי לזפת את גג הבית. הפועלים הדליקו מדורה כדי להניח עליה את חבית הזפת, והם בכלל לא שמו לב שהאש הדליקה גם גחלים ועליהם תפוחי אדמה. האם מותר לאכול את תפוחי האדמה? האם הם נחשבים בישולי נוכרים?

אומר רבי יוחנן, שאם הנוכרי הדליק את האש שלא לצורך בישול, אין איסור לאכול את מה שהתבשל באש זו. למשל: אם נוכרי לקח חלק של בהמה והעביר אותו באש כדי לנקות את העור, ואנב כך נצלה הבשר - מותר לאכול את הבשר.